

Osavuositarkastus 2/2022
821/00.01.03.00/2022

Yhtymähallitus 26.09.2022 § 173

Lisätiedot	Talousjohtaja Ismo Rouvinen ismo.rouvinen@siunsote.fi Puh. 013 330 4506
Päätösehdotus	Toimitusjohtaja Pirskanen Ilkka: Yhtymähallitus merkitsee osavuositarkastuksen 2/2022 tiedokseen ja saattaa sen edelleen yhtymävaltuustolle ja tarkastuslautakunnalle tiedoksi.
Päätös	Hyväksyttiin.
Selostus	<p>Kuntayhtymässä on valmisteltu tammi-elokuun tietojen perusteella 2. osavuositarkastus kuluvalta vuodelta. Taloudesta ja tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan osavuositarkastuksilla yhtymävaltuustolle, yhtymähallitukselle ja tarkastuslautakunnalle. Osavuositarkastuksia tehdään kaksi kertaa vuodessa; huhtikuun ja elokuun lopussa. Kolmas eli viimeinen raportti on tilinpäätös, joka kattaa koko vuoden seurannan.</p> <p>Kuntayhtymän kuudes ja samalla viimeinen toimintavuosi on lähtenyt käyntiin yli kaksi vuotta kestäneen koronaepidemian edelleen vallitessa. Alkuvuonna kuntayhtymän toimintaan ovat vaikuttaneet erilaisiin häiriötilanteisiin valmistautuminen sekä tulevan hyvinvointialueen organisoituminen. Kesän kynnyksellä tilanne on normalisoitunut häiriötilanteiden osalta, mutta uusien häiriötilanteiden uhka on kuitenkin edelleen olemassa.</p> <p>Kuntayhtymän henkilöstömäärä oli 31.8.2022 yhteensä 7 774 työntekijää. Henkilöstömäärä kasvoi vuoden 2021 elokuun tilanteeseen verrattuna 86 henkilöllä (1,1 %). Henkilöstömäärä kasvoi kaikilla muilla toimialueilla, paitsi terveys- ja sairaanhoitopalveluissa. Kuntayhtymän henkilöstöstä noin 84 % oli vakituisia työntekijöitä ja 15 % määräaikaista työntekijöitä. Henkilöstöä on pyritty sitouttamaan kuntayhtymään onnistuneesti vakinaistamalla henkilöstöä, joka työskentelee määräaikaista.</p> <p>Henkilöstön tavoitteellinen vakinaistaminen ja sitouttaminen toistaiseksi voimassa oleviin palvelussuhteisiin näkyy positiivisella tavalla vakituisen henkilöstön osuuden kasvussa. Siun soten työntekijöistä 85,1 % työskentelee kokoaikaisesti ja 14,9 % työskentelee osa-aikaisesti.</p> <p>Tarkasteltaessa tammi-elokuussa 2022 kirjattuja työkykyperäisiä sairauspoissaoloja ne ovat lisääntyneet 38,1 % edelliseen vuoteen verrattuna (työkykyperäiset sairauspoissaolot sisältävät sairauspoissaolot, työtapaturmat, ja kuntoutustukipäivät). Ikäihmisten palvelujen sekä perhe-</p>

ja sosiaalipalvelujen toimialueella työkykyperäiset poissaolopäivät ovat kokonaisuudessa lisääntyneet 33,9 %. Terveys- ja sairaanhoitopalvelujen toimialueella kasvua on tapahtunut 38,5 % ja yhteisissä palveluissa vastaavasti kasvua 55,6 %. Pelastuslaitoksella työkykyperäiset poissaolopäivät ovat lisääntyneet 40,2 % verrattuna vuoteen 2021.

Palkkaharmonisointia jatketaan Siun sotessa henkilöstöjaoston marraskuussa 2020 hyväksymän palkkaharmonisointisuunnitelman 2021 – 2022 mukaisesti. Vuoden 2022 palkkaharmonisointi on toteutettu 5.9.2022 alkaen. Harmonisoinnin vaikutus henkilöstömenojen vuosikustannuksiin on 2,0 miljoonaa euroa. Palkkaharmonisoinnin toteutus ja harmonisoinnin taso on riitautettu työntekijäjärjestöjen toimesta. Asiasta neuvotellaan parhaillaan keskusneuvotteluissa KT:n ja työntekijäliittojen edustajien kesken. Keskeiset erimielisyydet neuvotteluissa ovat liittyneet harmonisoinnin toteutuksen takautuvaan aikaan sekä tasoon, johon palkat tulisi harmonisoida.

Palkkaharmonisointivelan määrästä on tehty laskenta kaikilta virkaehtosopimusaloilta (KVTES, SOTE, TS, LS), sisältäen pelastuslaitoksen. Laskenta perustuu teoreettiseen oletukseen siitä, että palkat olisi harmonisoitu korkeimpaan kärkipalkkatasoon 1.1.2020 alkaen. Kärkipalkkoihin harmonisointi nostaisi Siun soten palkkakustannuksia vuositason merkittävästi. Palkkaharmonisoinnin ja keskusneuvottelujen tilanteeseen haetaan ratkaisua yhdessä omistajakuntien kanssa.

Talousarviota valmisteltaessa tiedettiin, että vuodesta 2022 tulee erittäin tavoitteellinen edellisten vuosien kaltaisesti. Omistajaohjauksen määrittämä 3,0 % maksuosuuksien kasvu poikkesi kuntayhtymän ilmoittamasta kasvutarpeesta 1,8 %-yksikköä (11,4 milj. euroa). Kuntayhtymän määrittämä kasvutarve sisälsi ainoastaan lakisääteiset muutokset ja tarkoituksena oli, että inflaation vaikutus saadaan katettua omaa toimintaa kehittämällä vuoden 2022 aikana.

Vuosi 2021 toteutui toimintakulujen aikaisemmista vuosista poikkeavan kasvun takia peräti 6,9 % edellisvuotta suurempana, kun neljän ensimmäisen vuoden keskimääräinen kasvu oli 0,7 % paikkeilla ilman koronaepidemiasta aiheutuneita kustannuksia. Kuluvana vuonna toimintakulujen kehitys on jatkunut edellisvuoden tapaan korkeammalla tasolla, joten kuntayhtymässä on parhaillaan toteutuksessa osa tuottavuusohjelmassa esitetyistä toimenpiteistä. Talouden toteutuminen toisen vuosikolmanneksen jälkeen näyttää siltä, että kuluvan vuoden taloustavoitteen saavuttaminen on erittäin epätodennäköistä. Tuottavuusohjelman toimenpiteet eivät ole ainakaan vielä kääntäneet talouden toteumaa toivuttuun suuntaan.

Tulosennusteen laatimisessa koronaepidemiasta johtuvat kuluerät on eliminoitu pois sillä oletuksella, että valtio tulee korvaamaan ne täysimääräisesti edellisvuoden tapaan. Samoin on toimittu hyvinvointialueen ICT-hankkeen osalta, jossa valtio korvaa toteutuneet kustannukset täysimääräisesti reiluun 5 milj. euroon saakka. Elokuun tietojen perusteella emokuntayhtymän tulosennusteen arvioidaan muodostuvan 15,7 milj. euroa alijäämäiseksi ja koko kuntayhtymän

alijäämäisyyden arvioidaan olevan noin 16,0 milj. euroa, koska Pelastuslaitos ennustaa tässä vaiheessa 0,3 milj. euron alijäämäistä tulosta. Tuloslaskelmaennusteen mukaan tulopuolella maksutuottoja olisi kertymässä mm. asiakasmaksulain muutoksen myötä 5,0 milj. euroa (-9,6 %) talousarviota vähemmän. Muita myyntituottoja on puolestaan toteutumassa 2,1 milj. euroa (7,4 %) talousarviota enemmän, mikä ei kuitenkaan riitä kattamaan maksutuottojen vähenemää, joka aiheuttaa sen, että toimintatuotot kokonaisuudessaan ovat toteutumassa 2,7 milj. euroa (0,4 %) talousarvion alapuolelle.

Menopuolella henkilöstökulujen arvioidaan alittavan talousarvion 9,1 milj. euroa (2,4 %). Henkilöstökulujen ennuste sisältää myös lomapalkkavelan kasvusta johtuvaa tulosvaikutusta noin 2,5 milj. euron verran. Kuluvalle vuodelle talousarvion valmistelussa oman henkilöstön ja ostopalveluina toteutuvan vuokratyövoiman välistä suhdetta pyrittiin muuttamaan edellisistä vuosista, mutta siitä huolimatta oman henkilöstön saatavuus budjetin näkökulmasta ei ole parantunut. Tätä haastetta on tietyissä ammattiryhmissä olevan haasteellisen saatavuuden vuoksi jouduttu aikaisempien vuosien tapaan paikkaamaan ostopalveluilla ja tämä näkyy henkilöstökulujen alituksena sekä palvelujen ostojen ylityksenä.

Palvelujen ostot ovat ylittymässä 35,5 milj. euroa (14,6 %). Kuluvan vuoden toteuma on kasvamassa edellisvuodesta reilut 2 prosenttia, mutta talousarviossa palvelujen ostojen määrä jäi lähes 30 milj. euroa edellisvuotta pienemmäksi, joten talousarviossa pysyminen ei tule toteutumaan kuluvana vuonna mm. nopeasti kasvaneen inflaatiokehityksen seurauksena. Myös sairauspoissaolojen merkittävä kasvu on vaikuttanut ostopalveluina hankittavan vuokratyövoiman käyttöön.

Materiaaliostoissa talousarvio olisi ylittymässä 1,8 milj. euroa (3,3 %) pitkälti kasvaneen inflaation vaikutuksesta. Myös materiaaliostojen talousarvio on haasteellinen edellisvuoteen verrattuna. Muut kuluerät ovat toteumassa lähes talousarvion mukaisesti. Rahoituskulujen arvioidaan tässä vaiheessa toteutuvan noin 0,3 milj. euroa talousarviota pienempänä suoritettujen korkosuojausten takia. Poistojen määrää alennettiin talousarvion valmisteluvaiheessa ja tässä vaiheessa niiden arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisina.

Kuntayhtymän tulos on muodostumassa merkittävästi alijäämäiseksi, mikä toteutuessaan tarkoittaa, että omistajakunnat joutuvat kattamaan viimeistään tilinpäätöksen 2022 valmistumisen yhteydessä sekä vuoden 2021 tilinpäätöksessä olevan että kuluvana vuonna syntyvän alijäämän. Kuntayhtymässä on valmisteltu tuottavuusohjelmaa, jonka toimenpiteillä on tarkoituksena löytää keinot tulostenusteessa olevan alijäämän pienentämiseen.

Talousarviovuoden bruttoinvestoinnit kuntayhtymässä ovat 34,0 milj. euroa, josta Pelastuslaitoksen osuus on 1,6 milj. euroa. Investointien painopiste taloussuunnittelukaudella on E-siiven peruskorjaushankkeen toteuttamisessa. E-hankkeen ensimmäinen osio A/I-siipi valmistui kokonaisuudessaan 31.5.2022. Varsinaisen E-siiven rakennustyöt

käynnistyivät kesäkuussa ja hanke valmistuu keväällä 2026. Laajennus E:n alkuperäinen kustannusarvio oli noin 69,7 milj. euroa sisältäen toimintavarustuksen. Kustannusarviota joudutaan tarkistamaan hyvinvointialueen lainanottovaltuuden valmistelun yhteydessä.

Kokonaisuudessaan kuntayhtymän investoinneista on toteutunut elokuun lopussa 16,1 milj. euroa (47,3 %). Pelastuslaitoksen osalta on toteutunut 1,1 milj. euroa (69,2 %). Investointien toteutuman arvioidaan kuluvana vuonna toteutuvan jonkin verran talousarvion alapuolelle, noin 30 milj. euron paikkeille. Hyvinvointialueen lainanottovaltuudeksi muodostui 93,2 milj. euroa, jonka Valtioneuvosto hyväksyi kesäkuussa 2022.

Lainanottovaltuus mahdollistaa vuoden 2023 investointien toteuttamisen lähes suunnitellulla tasolla, mutta seuraavina vuosina investointien toteuttaminen romahtaa ellei hyvinvointialue onnistu vuosikatteen merkittävässä parantamisessa.

Kuluvan vuoden talousarvio pitää sisällään 16,7 milj. euroa vuoden 2021 tilinpäätöksessä olevan alijäämän kattamista. Kumulatiivinen alijäämä tarkentui vuoden 2021 tilinpäätöksen valmistumisen yhteydessä 17,1 milj. euroon, joten tämä noin 0,4 milj. euron erotus pitää huomioida vuoden 2022 talousarvion tarkistamisessa. Talousarviossa oleva 16,7 milj. euron alijäämä jakautuu emokuntayhtymän 16,2 milj. euroon ja Pelastuslaitoksen 0,5 milj. euroon. Kuluvan vuoden talousarvio pitää sisällään talousarvion mukaisen omistajakunnille kohdentuvan ylimääräisen 16,7 milj. euron maksuerän vuoden 2021 tilinpäätöksessä olevan kumulatiivisen alijäämän kattamiseksi. Ilman tätä ylimääräistä tuloerää kuntayhtymän tuloksen kuluvalta vuodelta arvioidaan muodostuvan 32,7 milj. euroa alijäämäiseksi, josta emokuntayhtymän osuus on 31,9 milj. euroa ja Pelastuslaitoksen osuus 0,8 milj. euroa. Kun tähän lisätään vanha kumulatiivinen alijäämä (17,1 milj. euroa), johon omistajakunnat ovat varautuneet omissa talousarvioissaan, niin katettava määrä olisi nousemassa 49,8 milj. euroon. Palkkaharmonisointiin liittyvä valmistelu on tässä vaiheessa kesken ja sen mahdollisia vaikutuksia ei ole huomioitu kuntayhtymän ennusteessa.

Kuntayhtymän 2. osavuosisikatsaus vuodelta 2022 on asian liitteenä.